

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 535/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Humenné č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2015 doručená sťažnosť (doplnená podaním doručeným 3. júna 2015) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 1, ods. 2 Ústavy SR a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Humenné, sp. zn.: 21 C/29/2012 zo dňa 02. 05. 2012, rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 6 Co/173/2012 zo dňa 17. 12. 2012 a uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 6 Cdo/78/2014 zo dňa 28. 01. 2015, porušené boli.

2. Rozsudok Okresného súdu Humenné, sp. zn.: 21 C/29/2012-38 zo dňa 02. 05. 2012, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 6 Co/173/2012 zo dňa 17. 12. 2012 a uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 6 Cdo/78/2014 zo dňa 28. 01. 2015 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Humenné, Krajský súd v Košiciach a Najvyšší súd SR sú povinní uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy tohto konania...“

Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a k nej pripojených príloh, sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní pred okresným súdom sp. zn. 21 C 29/2012 (pôvodne sp. zn. 11 C 786/2002) domáhala proti [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), po pripustení zmeny žaloby súdom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva sťažovateľky a žalovanej

k špecifikovanému majetku získanému spoločnou činnosťou združenia prikázaním všetkého takto získaného majetku do výlučného vlastníctva žalovanej a zaplata sťažovateľke sumy 46 471,48 € s 16,5 % ročným úrokom z omeškania od 16. októbra 2002 do zaplata. Sťažovateľka žalobu odvodnila tým, že na základe zmluvy o združení podľa § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka uzatvorenej so žalovanou 13. júna 1997 (ďalej len „zmluva o združení“) bola prevádzkovaná lekáreň, pričom v roku 2001 došlo medzi nimi k sporu, žalovaná nedovolila sťažovateľke pokračovať v činnosti združenia, nedovolila jej vstúpiť do sídla združenia, zrušila jej dispozičné právo k bankovému účtu a hoci sťažovateľka žalovanú vyzvala na vyporiadanie spoločného majetku získaného činnosťou združenia, k dohode nedošlo. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť, zmluvu o združení považovala v skutočnosti za zmluvu o pôžičke. Zmluva o združení bola uzatvorená iba pre potrebu úradov a žalovaná ju podpísala v časovej tiesni. Od sťažovateľky a jej manžela si požičala 675 000 Sk, táto suma ale do združenia vložená nebola. Sťažovateľka sa na činnosti združenia nikdy nepodieľala, pretože na činnosť lekárne je potrebná licencia, ktorú mala iba žalovaná, a sťažovateľka v lekárni pracovala v podstate iba ako zamestnanec. V konaní navrhla okresnému súdu vzájomným návrhom, aby určil neplatnosť zmluvy o združení, resp. aby určil, že medzi sťažovateľkou a žalovanou k vytvoreniu združenia nedošlo.

Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 11 C 23/2007-568 z 24. mája 2011 (skoršie rozsudky boli zrušené rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 7/2006 z 28. februára 2007 a uznesením krajského súdu č. k. 1 Co 74/2010-503 z 25. októbra 2010) zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke do 30 dní od právoplatnosti rozsudku 46 471,49 € s 10 % ročným úrokom z omeškania od 21. januára 2009, v prevyšujúcej časti úrokov z omeškania žalobu zamietol a účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Bol toho názoru, že medzi sťažovateľkou a žalovanou vznikla platná zmluva o združení, majetok nadobudnutý spoločnou činnosťou vyporiadal podľa § 834 Občianskeho zákonníka prikázaním žalovanej, pričom vychádzal, pokiaľ ide o jeho cenu, zo znaleckého posudku. O odvolaniach podaných proti tomuto rozsudku sťažovateľkou i žalovanou rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Co 88/2011 z 22. februára 2012 tak, že rozsudok okresného súdu vo výrokoch o zrušení podielového spoluvlastníctva, prikázaní špecifikovaných vecí do výlučného vlastníctva žalovanej a o povinnosti žalovanej zaplatiť sťažovateľke 46 471,49

€ ako vecne správny potvrdil (výrok nadobudol právoplatnosť 27. februára 2012), v prevyšujúcej časti rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Vo vzťahu k úrokom z omeškania uviedol, že k zrušeniu spoluvlastníctva došlo až rozhodnutím okresného súdu a z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nie je zrejmé, ako sa žalovaná mohla dostať so zaplatením sumy 46 471,49 € do omeškania už prv, keď do rozhodnutia súdu o zrušení spoluvlastníctva nebolo zrejmé, komu zo spoluvlastníkov budú spoločné veci prikázané.

Okresný súd vo veci znova rozhodol rozsudkom č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012 a zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke zo sumy 46 471,49 € úrok z omeškania 9 % ročne od 30. marca 2012 do zaplatenia, v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobu zamietol, žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov konania nepriznal a rozhodol o trovách štátu. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaná sa do omeškania dostala až uplynutím lehoty na zaplatenie sumy 46 471,49 € podľa rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 23/2007-568 z 24. mája 2011. Prv sa do omeškania dostať nemohla, pretože spoluvlastníctvo k majetku získanému spoločnou činnosťou nemohlo zaniknúť prv, než jeho zrušením súdom na základ rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 23/2007-568 z 24. mája 2011. Výšku úroku z omeškania (9 % ročne) priznal okresný súd, vychádzajúc z jeho sadzby, k prvému dňu vzniku omeškania. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal s odôvodnením, že pomer ich úspechu v konaní bol porovnateľný (sťažovateľka uspela celkovo v sume 46 849,62 € a žalovaná v sume 57 992,59 €).

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie sťažovateľka, poukázala na to, že spor vyvolala žalovaná, ktorá sa nebola ochotná dohodnúť mimosúdne. Združenie zaniklo už 31. decembra 2001, nasledujúcim dňom vzniklo sťažovateľke právo domáhať sa vyporiadania majetku získaného spoločnou činnosťou, žalovanej poskytla lehotu na dodatočné plnenie od 15. októbra 2002, a preto jej patria úroky z omeškania už od 16. októbra 2002. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania uviedla, že okresný súd nevzal do úvahy, že príslušenstvo pohľadávky netvorilo samostatný predmet konania, nebolo kapitalizované, a preto nemalo byť zohľadnené pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Navrhla rozsudok okresného súdu zmeniť tak, že krajský súd jej prizná úrok

z omeškania zo sumy 46 471,49 € vo výške 16,5 % ročne od 16. októbra 2002 do zaplatenia a náhradu trov konania 20 925,86 €.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny a nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania.

O dovolaní sťažovateľky [ktorého prípustnosť odvodňovala poukazom na ustanovenie § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] proti tomuto rozsudku rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015 tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné [§ 243b ods. 4 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP] a náhradu trov dovolacieho konania žalovanej nepriznal.

Uznesenie najvyššieho súdu sp zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015 bolo sťažovateľke doručené 19. marca 2015.

Sťažovateľka sťažnosť na porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015 odôvodnila tým, že všeobecné súdy vec nesprávne právne posúdili, pokiaľ ide o otázku vzniku omeškania žalovanej so zaplatením 46 471,49 € a rozhodnutia o náhrade trov konania (z dôvodov, ktoré uviedla sťažovateľka už v odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012). Postup okresného súdu s ohľadom na právnu a faktickú zložitosť veci bol neprimerane zdĺhavý. Pokiaľ v priebehu konania došlo k zmene v osobe sudcu okresného súdu rozhodujúceho vec sťažovateľky, tento postup bol nezákonný (pôvodný zákonný sudca [REDAKOVANÉ] po tom, čo sa stal predsedom súdu, si zmenou rozvrhu práce vec odňal a vec bola pridelená [REDAKOVANÉ]). Okresný súd pri svojom rozhodovaní nerešpektoval záväzný právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v rozsudku sp. zn. 2 MCdo 7/2006 z 28. februára 2007 a v uznesení krajského súdu č. k. 1 Co 74/2010-503 z 25. októbra 2010. Pokiaľ najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, jeho rozhodnutie je s ohľadom na porušenie princípu viazanosti právnym

názorom súdu vyššieho stupňa vysloveným v jeho skoršom zrušujúcom rozhodnutí prejavom arogancie, čo deklaruje aj osvojená súdna prax.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia týchto práv jednak rozsudkom okresného súdu č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012, jednak rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda

nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľky, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej základných práv týmto rozhodnutím krajského súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Krajský súd ako súd odvolací vo veci o podanom odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľky bolo dôvodné a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd preto podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie označených základných práv rozsudkom okresného súdu č. k. 21 C 29/2012-38 z 2. mája 2012, pre nedostatok právomoci.

Odlišná je situácia vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 a k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti sťažovateľky je právomoc ústavného súdu daná, avšak sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd sa najprv zaoberal uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľka namieta, že najvyšší súd v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci jej dovolanie meritórne neprerokoval a odmietol, hoci bola splnená podmienka jeho prípustnosti tvrdená sťažovateľkou v dovolaní.

Najvyšší súd uznesenie sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015 odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania, skúmal predovšetkým jeho prípustnosť. Dospel pritom k záveru, že dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Dovolanie je zásadne prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a ods. 4 O. s. p..

Žalobkyňa prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 2 O. s. p. Odvolaciemu súdu vytýkala, že pri opätovnom prejednaní veci nerešpektoval právny názor vyslovený dovolacím súdom, hoci bol týmto názorom odvolacieho súdu ako súdu vyššieho

stupňa viazaný. V dovolaní bližšie neuviedla, aký právny názor dovolací súd v súvislosti so zostávajúcim predmetom konania vyslovil.

Ustanovenie § 238 ods. 2 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu za predpokladu, že odvolací súd sa odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu, ktorý vyslovil v danej veci. Základným predpokladom prípustnosti dovolania podľa tohto zákonného ustanovenia je (okrem iného), že dovolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí uvedie právny názor na otázku dôvodnosti, prípadne nedôvodnosti žaloby (len v takomto prípade sa odvolací súd môže od neho odchyliť). Čo treba považovať za právny názor, od ktorého sa nie je možné odchyliť, Občiansky súdny poriadok obsahovo bližšie nevymedzuje. V súdnej praxi prevláda názor, že pod týmto pojmom treba rozumieť vyslovenie právneho názoru ako právneho pokynu (napr. ktorý právny predpis má súd aplikovať, ako treba právny predpis interpretovať a pod.) smerujúceho k vyriešeniu otázky (ne)dôvodnosti žalobou uplatneného nároku. Súdna prax je jednotná v tom, že za záväzný právny názor nie je možné považovať pokyn dovolacieho súdu na ďalší procesný postup súdu (napr. na doplnenie dokazovania za účelom zistenia skutkového stavu), ale ani dovolacím súdom vyslovená úvaha inej než procesnej povahy, ktorá by mala slúžiť iba ako námet na ďalšie zameranie pozornosti súdu nižšieho stupňa.

V danom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 M Cdo 7/2006 rozsudkom z 28. februára 2007 rozsudok odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia vytkol súdom nižšieho stupňa, že sa nesprávne zaoberali iba otázkou platnosti písomnej zmluvy o združení z 13. júna 1997. Správne mali posúdiť činnosť žalobkyne (predaj drogistického tovaru a iného bežne predávaného tovarom v lekárňach) z pohľadu, či nejde o pracovnú činnosť v súlade s ustanovením § 831 OZ a hlavne sa mali zaoberať otázkou vzniku združenia, jeho zániku a s tým spojených nárokov a aplikáciou ustanovenia § 829 ods. 1 OZ. Okrem toho uviedol, že rozhodnutia nižších stupňov trpia nedostatkom dôvodov v otázke naliehavého právneho záujmu na žalobe o určenie neplatnosti zmluvy o združení a v časti tykajúcej sa zamietnutia žaloby na zrušenie podielového spoluvlastníctva.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd v tomto rozhodnutí vôbec neuviedol právny názor vo forme právneho pokynu smerujúceho k vyriešeniu dôvodnosti žalobou uplatneného nároku. Dovolací súd v tomto rozhodnutí vôbec neriešil otázku omeškania žalovanej s plnením majetkového podielu pri rozpustení združenia a teda ani otázku rozhodujúcej skutočnosti pre vznik omeškania splnením dlhu. V danej veci chýba jeden zo základných predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 2 O. s. p., spočívajúci v existencii právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v zrušujúcom rozsudku, ktorý by bol pre odvolací súd záväzný. Dovolanie proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu preto podľa tohto zákonného ustanovenia nie je prípustné.

Vzhľadom na to, že občiansky súdny poriadok pripúšťa možnosť podať dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 O. s. p., dovolací súd z úradnej povinnosti skúmal, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí niektorou z vád uvedenou v predmetnom zákonnom ustanovení, t. j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom.

Existenciu vád podľa § 237 O. s. p. dovolací súd však nezistil; napokon dovolateľ tieto vady vo svojom dovolaní ani nenamietal.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 237 O. s. p. a dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky opravný prostriedok žalobkyne preto odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 4 O. s. p.) bez toho, aby sa zaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, toto postačuje pre záver, že z tohto aspektu bolo plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 218/07).

Ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania vo veci sťažovateľky, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý by popieral ich účel a zmysel, a nezistil teda príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky.

Ústavný súd osobitne uvádza, že za arbitrárny nepovažuje ani názor najvyššieho súdu vyslovený pri výklade podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 OSP, keď najvyšší súd za základný predpoklad porušenia princípu viazanosti právnym názorom vysloveným súdom vyššieho stupňa považoval jeho vyslovenie v zrušujúcom rozhodnutí. Tak ako uviedol najvyšší súd, vo veci sťažovateľky vo vzťahu k rozhodovaniu o počiatku omeškania žalovanej s povinnosťou zaplatiť sťažovateľke 46 471,49 €, právny názor vo veci sp. zn. 2 M Cdo 7/2006 v rozsudku z 28. februára 2007 vyslovený nebol.

Pretože ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali sťažovateľkinmu záveru o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 78/2014 z 28. januára 2015, sťažnosť sťažovateľky smerujúcu voči tomuto rozhodnutiu podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ďalej sa ústavný súd zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012. Sťažovateľka (aj) túto časť sťažnosti odôvodnila tým, že k porušeniu ňou označených práv malo dôjsť v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia otázky vzniku omeškania žalovanej s povinnosťou zaplatiť sťažovateľke 46 471,49 € a rozhodnutia o náhrade trov konania.

Krajský súd odôvodnil rozsudok sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 takto:

„Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1, 2 O. s. p., a to bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa nič sa nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

So zreteľom na obsah odvolania žalobkyne v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, ako aj súvisiace výroky o trovách konania, a preto výrok, ktorým bolo žalobe čiastočne vyhovené, ktorý odvolaním žalobkyne napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 206 ods. 2 veta prvá O. s. p.).

Podľa § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní.

Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení aj úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Podľa § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., výška úrokov z omeškania je o 8 % bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného záväzku.

V predmetnej veci bolo nepochybne preukázané, že nárok na plnenie vznikol žalobkyňi uplynutím 30 - dňovej lehoty počítanej od vykonateľnosti rozsudku súdu prvého stupňa č. k. 11 C 23/2007-568 z 24. 5. 2011, ktorým bolo vyporiadané predmetné podielové spoluvlastníctvo účastníčok tohto konania. Až uplynutím tejto 30 - dňovej lehoty, ktorá uplynula 29. 3. 2012, sa žalovaná dostala do omeškania s nesplnením svojho peňažného záväzku spočívajúceho v povinnosti vyplatiť žalobkyňu z jej podielu.

Správne poukazuje súd prvého stupňa na to, že nebolo možné, aby v skoršom období, pretože podielové spoluvlastníctvo účastníčok nebolo zrušené, nebolo zrejmé, ako súd rozhodne z hľadiska rozdelenia jednotlivých vecí, ktoré boli majetkom patriacim do podielového spoluvlastníctva účastníčok tohto konania a aká bude výška finančnej výplaty.

Súd prvého stupňa správne analogicky poukazuje aj na rozhodnutia vyšších súdov, ktoré sa týkajú vyporiadania BSM účastníkov, pričom aj v takýchto prípadoch, ktoré sú analogicky použiteľné aj v tejto veci, plynie lehota na plnenie až od vykonateľnosti rozsudku, ktorej dĺžku zvolí súd. V predmetnej veci, ako to bolo vyššie naznačené, to bola

30 - dňová lehota počítaná od vykonateľnosti predchádzajúceho rozsudku z 24. 5. 2011 súdu prvého stupňa a uplynula až 29. 3. 2012.

Pokiaľ ide o odvolacie námietky žalobkyne, je potrebné poukázať na to, že skutočne je rozhodujúce rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva účastníčok a nemožno súhlasiť s dátumom faktického zániku združenia k 31. 12. 2011, ako to argumentuje žalobkyňa vo svojom odvolaní. Za tejto situácie nie sú právne významné ďalšie dátumy, teda dátum 15. 10. 2002, ktorým žalobkyňa poskytla žalovanej lehotu na dodatočné plnenie, a to listom zo 4. 10. 2002, pretože rozhodujúce je uplynutie lehoty na plnenie súvisiace so zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva účastníčok k predmetu konania.

Správne preto postupoval súd prvého stupňa pokiaľ vyčíslil úroky z omeškania v takom rozsahu, ako je to uvedené vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa, teda od 30. 3. 2012 vo výške 9 % ročne, ktorá výška je plne v súlade s ustanovením § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995, a to k prvému dňu omeškania s plnením peňažného záväzku na strane žalovanej.

V tomto zmysle je správny aj výrok napadnutého rozsudku o trovách konania, pretože úroky z omeškania boli žiadané za určité obdobie, boli teda predmetom konania z hľadiska hmotnoprávneho a nie je možné k nim neprihliadať z pohľadu úspechu a neúspechu účastníčok v konaní, ako pohľadu rozhodujúceho pre otázku náhrady trov konania.

V tomto smere súd prvého stupňa správne konštatuje, že so zreteľom na mylné uplatňovanie dĺžky doby, za ktorú žalobkyňi patrí úrok z omeškania, je úspech žalobkyne len čiastočný a porovnateľný s úspechom, ktorý dosiahla vo veci žalovaná.

Preto aplikácia ustanovenia § 142 ods. 2 O. s. p. je v tejto veci plne dôvodná a zákonná.

Preto postupom podľa § 219 ods. 1 O. s. p. odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil, pričom v ostatnom poukazuje na správne a výstižné dôvody odôvodnenia súdu prvého stupňa, a to vrátane dôvodov, ktoré sa vzťahujú na trovy konania štátu (§ 219 ods. 2 O. s. p., § 148 ods. 1 O. s. p.).“

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu konštatuje, že aj krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne. Dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré boli v konaní nastolené – reagoval na otázku vzniku omeškania i postupu pri výpočte pomeru úspechu a neúspechu účastníkov konania pri rozhodovaní o náhrade trov konania.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu petitu, ktorým je v konaní o sťažnosti viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), preskúmal sťažnosť ďalej z hľadiska sťažovateľkou tvrdeného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu v dôsledku nesprávnej aplikácie § 517 Občianskeho zákonníka a ustanovení o náhrade trov konania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať iba také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného

hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd nezistil ani takú aplikáciu ustanovení hmotného (§ 517 Občianskeho zákonníka) a procesného práva (§ 142 OSP) na vec sa vzťahujúcich, ktorá by poprela ich účel a zmysel. Pokiaľ ide o vznik omeškania žalovanej s povinnosťou zaplatiť sťažovateľke 46 471,49 €, tu všeobecné súdy vychádzali z právneho názoru, podľa ktorého nemôže omeškanie s povinnosťou zaplatiť náhradu z vypořádania spoluvlastníctva druhému podielovému spoluvlastníkovi zodpovedajúcu jeho podielu na hodnote prikázaných vecí prv, než je podielové spoluvlastníctvo zrušené a je rozhodnuté o tom, ktorému zo spoluvlastníkov je veci prikázaná do jeho výlučného vlastníctva. Tento právny názor zodpovedá účelu ustanovení o omeškaní dlžníka s plnením peňažného záväzku, a preto ho nemožno považovať za taký, ktorý by poprel zmysel právnej úpravy. Obdobne pokiaľ všeobecné súdy pri rozhodovaní o náhrade trov konania zohľadnili aj neúspech sťažovateľky, pokiaľ ide o úrok z omeškania (najmä) za obdobie od 16. októbra 2002 do 29. marca 2012, teda za obdobie takmer desiatich rokov, ktorý je pri jeho kapitalizovaní porovnateľný so žalovanou istinou a ktorý nebol sťažovateľke priznaný vôbec, nemožno považovať toto ich rozhodnutie za extrémne nespravodlivé či také, ktoré by porušilo princípy spravodlivého súdneho konania, alebo bolo príliš formalistické.

Právne názory odvolacieho súdu vyjadrené v rozsudku sp. zn. 6 Co 173/2012 zo 17. decembra 2012 ani podľa názoru ústavného súdu nevybočujú z medzí pravidiel ústavnne konformnej aplikácie jednoduchého práva.

Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o tom, že vo veci rozhodol sudca, ktorý nebol zákonným sudcom, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ústavný súd nezistil skutočností, ktoré by signalizovali takúto možnosť. Sama sťažovateľka vo vzťahu k zmene v osobe sudcu rozhodujúceho jej vec v priebehu konania konštatuje, že k prideleniu veci novému sudcovi došlo v dôsledku zmeny v rozvrhu práce

okresného súdu a táto zmena bola následkom skutočnosti, že [REDAKOVANÉ] bol vymenovaný do funkcie predsedu súdu (k zmene zákonného sudcu nedošlo teda svojvoľne).

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že najvyšší súd vo veci vedenej pod sp. zn. 6 Cdo 78/2014 rozhodol 28. januára 2015, sťažnosť ústavnému súdu bola doručená 19. mája 2015, teda v čase podania sťažnosti už všeobecnými súdmi nedochádzalo k zbytočným prieťahom v konaní. Navyše, v tejto časti sťažovateľka sťažnosť doručenú ústavnému súdu bližšie nezdôvodnila, poukázala len na celkovú dĺžku konania, čo nemohlo byť dostatočné pre posúdenie veci aj z uvedeného dôvodu. Tým nemohlo dôjsť k porušovaniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi namietaným postupom a rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní aj v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky bola z týchto dôvodov odmietnutá, nezaoberal sa ústavný súd už osobitne návrhom sťažovateľky na odklad vykonateľnosti rozhodnutí všeobecných súdov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2015